

За трудові права треба
боротися

Людина в жорнах системи.
Пам'яті Віктора Брюханова

До Дня дзюдо.
Розмова

29 жовтня 2020 | №27-28
(1522-1523)

НОВИНИ ЧАЕС

Офіційна газета ДСП «Чорнобильська АЕС»

**Стартував 3-й етап
«гарячих» випробувань
ПКПТРВ**

Стартував третій етап «гарячих» випробувань на об'єкті для поводження із твердими РАВ

26 жовтня розпочато третій, завершальний етап «гарячих» випробувань на промисловому комплексі з поводження з твердими радіоактивними відходами.

Комплекс призначений для приймання, переробки і/або захоронення твердих радіоактивних відходів, накопичених за час експлуатації і тих, що утворились в процесі зняття з експлуатації ЧАЕС, а також експлуатаційних радіоактивних відходів об'єкта «Укриття».

«Це дуже важлива подія. Останній «довгобуд» на майданчику Чорнобильської АЕС нарешті рухається до свого завершення. Відтепер ми будемо повноцінно працювати в усіх напрямках: і з паливом, і з рідкими відходами, і з твердими відходами», — підсумував початок випробувань тимчасово виконуючий обов'язки генерального директора ДСП ЧАЕС Валерій Сейда.

За попередніми підрахунками, прогнозований обсяг радіоактивних відходів (далі: РАВ) при знятті з експлуатації енергоблоків ЧАЕС та перетворенні об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему складає близько 180 000 м³, що за обсягом приблизно дорівнює 70 «олімпійським» басейнам. Частка твердих РАВ — близько 140 000 м³.

«Гарячими» називають такі випробування, які проходять в умовах, що максимально наближені до реальних умов експлуатації об'єкта. Під час «гарячих» випробувань персонал та обладнання будуть працювати з реальними радіоактивними матеріалами.

Нагадаємо, що перед початком «гарячих» випробувань у вересні 2021 року об'єкт пройшов інспекційне обстеження Державної інспекції ядерного регулювання України.

«Інспектори переконалися, що об'єкт має достатню кількість працівників для проведення діяльності з переробки та зберігання радіоактивних відходів, і ці працівники володіють необхідними навичками роботи з обладнанням. Обладнання, що бере участь у технологічному процесі з переробки та зберігання радіоактивних відходів, також відповідає всім вимогам», — прокоментував інспекцію заступник начальника цеху із поводження з РАВ Ілля Шумков.

ЧАЕС у цифрах. Жовтень

1131 ^{+309**}
/ 22000

Відпрацьованих тепло-видільних збірок перевезено зі СВЯП-1 на СВЯП-2

11 ⁺³
/ 232

Двостінних сухих екранованих пеналів розміщено до зони зберігання СВЯП-2

108

Відпрацьованих тепло-видільних збірок очікують на завантаження у пенал

826 ⁺¹⁹⁵
/ 1015

Кубометрів твердих РАВ вивезено на «Буряківку»

3654 ⁺⁷⁴⁸
/ 4100

Кубометрів твердих РАВ вивезено на «Вектор»

1367

Кубометрів трапних вод перероблено за 2021 рік

737 ⁺⁷⁵

Кубометрів кубового залишку перероблено за 2021 рік

На СВЯП-2

перевезено тисячну одиницю ядерного палива

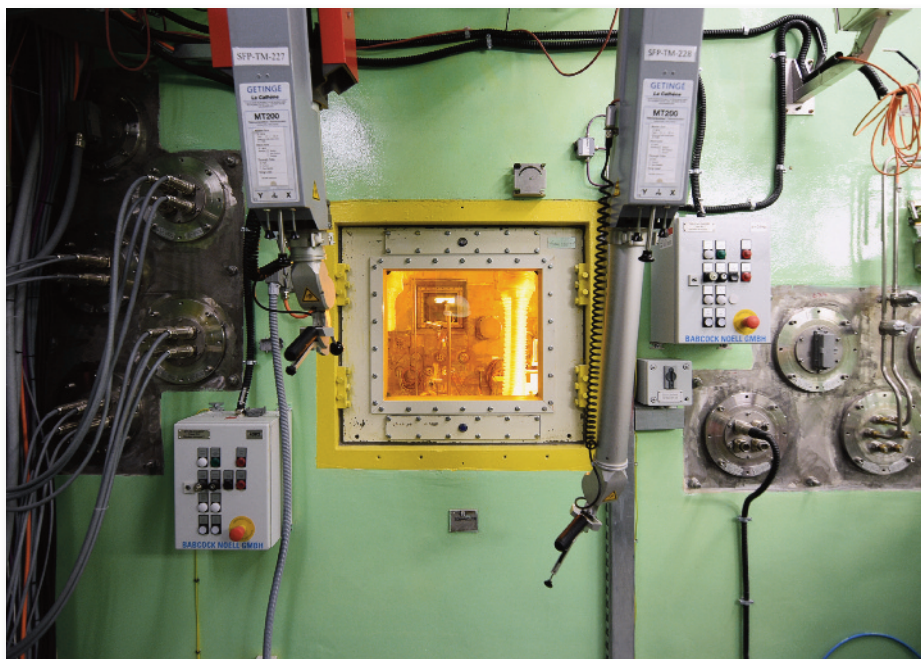
На початку жовтня кількість тепловидільних збірок, які перевезено зі старого сховища відпрацьованого ядерного палива у нове, сягнула тисячі одиниць, 26 жовтня ця кількість становила 1131 одиниць.

«Процес перевезення палива йде за графіком. 1023 збірки вже знаходяться на зберіганні у бетонних модулях СВЯП-2.

Така кількість палива становить близько 5% від усього обсягу тепловидільних збірок, які потрібно перевезти, обробити та розмістити на столітнє зберігання у новому сховищі відпрацьованого ядерного палива», — поділився результатами роботи Сергій Хрістов, заступник начальника цеху із поводження з відпрацьованим ядерним паливом.

За словами пана Хрістова, дії персоналу достатньо злагоджені і з часом вони стають все більш досконалішими.

Жодних серйозних порушень та зауважень не фіксується. Усього до процесу перевезення палива залучено 85 осіб цеху із поводження з відпрацьованим ядерним паливом.

Нагадаємо, що перша тепловидільна збірка була перевезена зі СВЯП-1 до СВЯП-2 у жовтні 2020 року у рамках «гарячих» випробувань нового сховища.

Тоді зі старого сховища відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-1) в нове було перевезено 93 тепловидільні збірки (ВТВЗ) — саме стільки їх потрібно для заповнення двостінного екранованого пеналу (ДСЕП).

Довідково. Кожну з відпрацьованих тепловидільних збірок, відповідно до технології поводження з ВЯП на ЧАЕС, розділяють на пучки, встановлюють в паливні патрони і розміщують у ДСЕП.

Протягом двох наступних тижнів персоналом, відповідальним за поводження з ВЯП, виконується герметизація ДСЕП:

- заварювання внутрішньої кришки;
- газове і вакуумне висушування;
- заповнення пеналу гелієм;
- герметизація внутрішньої кришки;
- заварювання зовнішньої кришки;
- заповнення простору між оболонками ДСЕП гелієм;
- герметизація зовнішньої кришки пеналу.

Під час виконання всіх етапів даного процесу проводиться постійний контроль якості герметизуючих зварних з'єднань шляхом візуального та капілярного контролю зварних швів.

Після заповнення ДСЕП гелієм також виконується контроль герметичності внутрішньої і зовнішньої обичайок ДСЕП.

Пам'яті Віктора Брюханова, або Людина в жорнах системи

13 жовтня пішов із життя колишній директор Чорнобильської АЕС Віктор Брюханов. Його ім'я знають всі, хто так чи інакше причетний до Чорнобильської катастрофи — Віктор Петрович був директором станції, коли сталася аварія на 4-му енергоблоці ЧАЕС.

Для тих, хто поза межами чорнобильської теми, він знайомий завдяки серіалу НВО «Чорнобиль». Після серіалу у певній кількості глядачів, ймовірно, склалося хибне враження про директора ЧАЕС. Він зображений там як кар'єрист, який прагне посадового зростання та намагається зняти з себе будь-яку відповідальність. У серіалі образ Брюханова вивели як цілковито негативний, але це не відповідає дійсності.

фото
facebook.com/ChernobyltheZone

Він був частиною радянської системи і став її жертвою, оскільки жорна перемололи його післяаварійне життя вщент. А провини на ньому було рівно стільки ж, скільки було на системі. І про це треба говорити чесно, бо того вимагає пам'ять про всіх, хто працював і продовжує працювати на ЧАЕС.

До аварії

Віктор Петрович Брюханов народився 1 грудня 1935 року в Ташкенті Узбексь-

кої РСР (наразі Узбекистан).

Після закінчення у 1959 році енергетичного факультету Ташкентського політехнічного інституту він майже сім років працював на Ангренській ГРЕС (Ташкентська область) — спочатку черговим установки, пізніше машиністом підживлюючих насосів, помічником машиніста турбіни, машиністом турбіни, старшим машиністом турбінного цеху, начальником зміни і нарешті начальником турбінного цеху.

В ті роки подібний кар'єрний зліт працівника саме інженерно-технічної сфери обумовлювався виключно наявністю відповідних професійних якостей.

1966 року Віктора Брюханова запросили на Слов'янську ТЕС, де він працював до 1970, та за три роки вже обіймав посаду заступника головного інженера.

Наприкінці лютого 1970 йому запропонували очолити Чорнобильську АЕС, яка ще тільки починала будуватися, і з квітня 1970 по квітень 1986 він був директором першої української АЕС.

Яким директором він був? Звичайним. Не ідеальним. І на будівництві станції було чимало недоліків, про що КДБ УРСР неодноразово повідомляло «в центр» — просто тому, що це було типове радянське будівництво із системними недоліками та зашкварами, із практикою «П'ятирічку — за три роки!» та прийняттям у експлуатацію об'єктів «до червоного дня календаря».

Чи можливо було жити й працювати інакше? Можливо, й так — з сьогоднішніх позицій про це міркувати, звісно, простіше. Трудові перемоги та рекорди за будь-яку ціну — норма для радянської системи господарювання. Проте, іноді ціна виявлялася надвисокою, і тоді вчорашні «переможці» ментально ставали одноосібними винуватцями та злочинцями.

Саме така доля спіткала й Віктора Брюханова.

Із інтерв'ю Віктора Брюханова газеті «Факти» (2006 рік):

«— У перші роки роботи АЕС були позаштатні ситуації, які віщували біду?
— Все працювало чітко, надійно, стійко. Ніяких підозр і поганих очікувань не було. До того ж ми пам'ятали висловлювання академіка Александрова, що станція безпечна, з нею ніколи нічого не може статися.

...Після здачі в експлуатацію чотирьох блоків ми почали будувати ще два. У 1986 році вже почався монтаж реактора і турбін п'ятого блоку. Очікували, що він буде запущений в 1987-му, а наступного року — шостий. Уже тоді розглядалася можливість будівництва на протилежному боці Прип'яті ще однієї атомної станції. Адже зібрався великий колектив будівельників: вважайте, 25 тисяч осіб. Їм треба було після пуску шостого блоку чимось займатися.

Якби все було благополучно, напевно почали б будівництво ще однієї АЕС».

Аварія

...Про те, що штатні випробування, які проводилися на четвертому блоці у ніч аварії, завершилися ще до неї та у оперативному журналі було зроблено про це відповідний запис, «Новини ЧАЕС» писали неодноразово. І, напевно, не мало б сенсу повертатися до даної теми, якби вона не була безпосередньо пов'язана з подальшою долею Віктора Брюханова.

Аварія на енергоблоці № 4 Чорнобильської АЕС сталася 26 квітня 1986 року у ході проведення проєктних випробувань однієї з систем забезпечення безпеки.

Дана система безпеки передбачала використання залишкової енергії обертання турбогенераторів, що зупиняються, для вироблення електроенергії в умовах двох одночасних аварійних ситуацій: повної втрати електропостачання АЕС, зокрема головних циркуляційних насосів і насосів системи аварійного охолодження реактора, або максимальної проєктної аварії (розрив трубопроводу великого діаметра циркуляційного контура реактора).

Проєктом передбачалося, що при відключенні зовнішнього електроживлення, електроенергія, що виробляється турбогенераторами за рахунок залишкового обертання, подається для запусків насосів, що входять в систему аварійного охолодження реактора. Це забезпечило б гарантоване охолодження реактора.

Окрім Чорнобильської, на жодній АЕС з реакторами РВПК-1000 після введення їх в експлуатацію, подібні проєктні випробування не проводилися.

О 1 годині 23 хвилини 04 секунди почалися випробування і чотири головні циркуляційні насоси почали працювати від залишкового обертання турбогенератора, у зв'язку з чим витрата води почала зменшуватися, а вміст пару рости.

О 1 годині 23 хвилини 43 секунди почалося стрімке зростання потужності, після чого пролунали вибухи. Реактор було зруйновано, а з його розвалу в атмосферу поступали величезні об'єми радіоактивних речовин. На енергоб-

лоці № 4 почалася пожежа.

...У ніч аварії Віктор Брюханов був вдома. Про аварію дізнався від начальника хімічного цеху, який зателефонував йому вночі, але й сам знав небагато. Брюханов одразу вирушив на станцію черговим автобусом. За спогадами дружини, проїжджаючи біля четвертого блоку, звернув увагу на відсутність шатра і тихо зазначив: «Це моя в'язниця...».

Як це не парадоксально, первинні звинувачення, які висувалися в бік Брюханова після аварії, взагалі не стосувалися того, в чому його звинуватили на суді рік по тому: спочатку йому нарікали, що приховав справжній стан справ з радіоактивним забрудненням на промайданчику та навколо нього, та не оголосив евакуацію міста Прип'ять.

Сьогодні вже ні для кого не є секретом, що виміряти справжнє значення забруднення 26 квітня 1986 року на станції було просто неможливо: волею долі, приміщення, де зберігалися вимірювальні прилади, розраховані на високі поля, було розташоване на 4-му блоці, і стало недоступним внаслідок вибуху.

Керівник відділу зовнішньої дозиметрії повідомляв Брюханову радіологічну ситуацію в Прип'яті. На підставі цих даних Віктор Петрович і складав звіти. Їх підписував інженер з фізики, а поряд були секретар парткому станції та завідувач відділу Київського обкому КПРС.

До речі, саме Брюханов першим заговорив про необхідність евакуювати населення. Голова Прип'ятського міськвиконкому та секретар міськкому партії заперечили: «Прийжджає урядова комісія, нехай вона й ухвалює рішення».

«— Перше, що голова урядової комісії Борис Щербина кинув Віктору в обличчя, було: «Моя б влада, я б тебе розстріляв», — згадувала пізніше в одному з нечислених інтерв'ю дружина Віктора Брюханова Валентина.

«А судді хто?»

...Лише через шість років по аварії було розтаємничено протокол засідання Політбюро ЦК КПРС від 3 липня

1986 року з позначкою: «Цілковито таємно. Прим. єдиний. (Робочий запис)». З'ясувалося, що вже в той час радянській науці було чудово відомо, що реактор РВПК-1000 мав низку конструктивних недоліків. Зступник міністра енергетики Шашарін зазначив, що «люди не знали, що реактор може розігнатися у такій ситуації. Можна набрати десяток ситуацій, за яких станеться те саме, що й у Чорнобилі. Особливо це стосується перших блоків Ленінградської, Курської та Чорнобильської АЕС». Академік Олександров зізнався, що «властивість розгону реактора — це помилка наукового керівника та головного конструктора РВПК», і попросив звільнити його від обов'язків президента Академії наук та дати можливість доопрацювати реактор.

Пролунало, що в 11-й п'ятирічці на станціях допущено 1042 аварійні зупинки енергоблоків, у тому числі 381 — на АЕС із реакторами РВПК. Ця інформація призначалася для вищого керівництва країни, тобто для так званого внутрішнього користування. Народною через газету «Правда» оголосили: «Аварія сталася через низку допущених працівниками електростанції грубих порушень правил експлуатації реакторних установок». В уяві радянської людини радянська техніка мала залишатися найнадійнішою у світі.

«Стрілочників» було знайдено. Віктора Брюханова викликали до Москви, де на розширеному засіданні Політбюро ЦК КПРС виключили з партії. 13 серпня його взяли під варту. Слідчий Генеральної прокуратури, який вів допит, зазначив: «Вас заарештовано. Так буде найкраще для вас».

Звістка про арешт спричинила ще одну трагедію в родині Брюханових: дізнавшись про зняття сина з посади та його арешт, мати Віктора Петровича померла від інфаркту.

Радянська система вміла ламати людей. Вміла карати та маргіналізувати цілі родини.

11 місяців від аварії і до суду Брюханов перебував у слідчому ізоляторі КДБ у камері один. Оскільки поодиноці зазвичай садили перед розстрілом, він очікував найгіршого.

Нагадаємо, що під час ув'язнення з'ясувалося, що він отримав 250 рентген, при санітарній нормі для працівника станції 5 рентген на рік, оскільки перші дні, доки не був відсторонений, увесь час перебував на станції, де вже розпочалися роботи з ліквідації аварії. Про лікування гострої променевої хвороби в слідчому ізоляторі, напевно, зайве говорити.

А його дружині, яка в цей час оббивала пороги високих кабінетів, слідчі радили подати на розлучення, «щоб не псувати біографію собі та дітям і не ризикувати своїм та їхнім майбутнім». Виявляється, не так вже й далеко в наших 1980-х був від нас 1937 рік, коли від близьких вимагали зректися чергового призначеного «ворога народу».

Подібні заходи було застосовано до всіх, кого система вирішила призначити винними. Заступнику головного інженера ЧАЕС з експлуатації Анатолію Дятлову, якого було виписано з 6-ї московської клініки через півроку лікування з глибокими роз'ятреними радіаційними опіками, також обрали у якості запобіжного заходу перебування під вартою.

Не звернули увагу на стан здоров'я 50-річного головного інженера станції Миколи Фомина. Його дотичність до подій, що призвели до аварії, взагалі достатньо умовна, але, як то кажуть, «посада зобов'язувала»... Наприкінці 1985 року він потрапив у дорожньо-транспортну пригоду та зламав хребет. Після тривалого паралічу він вийшов на роботу за місяць до чорнобильського вибуху. У камері СІЗО, «перебуваючи у межевому психічному стані» (за матеріалами слідства — ред.), він розбив окуляри і скельцями намагався розкрити собі вени.

Та що там! Якби смерть не врятувала від ганьби, на лаві підсудних опинилися б і начальник зміни блоку Олександр Акімов, і СІУР Леонід Топтунов, і начальник зміни реакторного цеху Валерій Перевозченко. Родинам кожного з них надійшов лист із прокуратури: «Кримінальне переслідування припинено на підставі статті 6 п. 8 Кримінально-процесуального кодексу УРСР 28 листопада 1986 р.» — тобто у зв'язку зі смертю обвинувачуваного.

фотомо
<https://euroradio.fm>

Суд

Про «відкритий суд у закритому місечку» наша газета розповідала вже чимало. Тому, напевно, варто зупинитися лише на деяких подробицях, які дуже яскраво окреслюють час, систему і людей, які в ній жили.

Як згадував напередодні 25 річниці аварії на ЧАЕС президент Спілки «Чорнобиль України» Юрій Андреев, потрапити всередину зали засідань, під яку спішно переобладнали будинок культури в Чорнобилі, можна було лише за спецперепустками. Журналістів на суд було допущено двічі: щоб почути першого дня обвинувальний висновок і в останній — вирок.

За 18 днів виступило 40 свідків, 9 потерпілих та 2 постраждалих. Подробиці та обставини аварії обговорювалися на робочих засіданнях. Чимало людей, яких намагалися залучити як свідків, робили можливе й неможливе, щоб уникнути цього: надто важко було згадувати недавнє минуле, надто безнадійно було йти у супереч «лінії партії», надто страшно було опинитися замість трибуни свідка на лаві підсудних — радянська історія такі метаморфози знала і не надто приховувала.

На лаві підсудних перебували: директор станції Брюханов, головний інженер Фомін, його заступник Дятлов, начальник реакторного цеху Коваленко, начальник зміни станції Рогожкін та інспектор Держатоменергонагляду Лаушкін. Їх судили за статтею

220 КК УРСР за неправильну експлуатацію вибухонебезпечних підприємств. Але атомні електростанції за жодною інструкцією не належали до вибухонебезпечних об'єктів — це зробила судово-технічна експертна комісія заднім числом для «зручності обвинувачення». Було зрозуміло: суд вирішить так, як вирішили нагорі. Брюханова, Фомина та Дятлова засудили до 10 років позбавлення волі. Рогожкіну дали 5 років таборів, Коваленку — 3, Лаушкіну — 2. Вирок оскарженню не підлягав. Матеріали справи та відомості про аварію засекретили.

«На суді кожен захищав честь свого мундиру, але мене не захистив ніхто. Якби для мене знайшли розстрільну статтю — розстріляли б не замислюючись», — скаже через роки після суду в інтерв'ю газеті «Московський комсомолец» Віктор Брюханов. І буде правий: саме так і працювала радянська система — від першого свого дня і до останнього.

Після вироку

Щоб не збожеволіти, Віктор Петрович почав за ґратами вивчати англійську мову. Незабаром читав класиків у оригіналі. Від «блатної» та небезпечної посади головного диспетчера, що розподіляв зеків по роботах, відмовився. Працював у котельні слюсарем, займався розробкою документації з реконструкції котельні.

З 10 років ув'язнення він відсидів 5. Звільнився у вересні 1991-го, жив у

Києві, на Троєщині, в квартирі, яку отримала дружина після евакуації, працював в Чорнобилі начальником технічного відділу.

У 1994-му міністр енергетики Олексій Макухін запросив його на посаду заступника начальника об'єднання «Інтеренерго». Брюханов займався договорами на постачання електроенергії за кордон, побував у відрядженнях в Угорщині, Японії, Німеччині.

Працював до 72 років, і лише коли зір упав, у 2006-му, вийшов на пенсію. Переніс два інсульти, після останнього вчився заново ходити й говорити — але здаватися не збирався. Залізна

була людина. Вольова. Вимоглива до себе.

Доля інших учасників чорнобильського суду склалася значно трагічніше. Вони також відбули половину терміну. Анатолій Дятлов помер після довгої і важкої хвороби, спричиненої аварією та ув'язненням. Борис Рогожкін виїхав до Нижнього Новгороду. У Миколи Фоміна у 1988 році, після двох років утримання під вартою, розвинувся реактивний психоз. Його відправили в Рибінську психо-неврологічну лікарню для ув'язнених ЮН 83/14. Потім, на вимогу родичів, перевели з тюремної лікарні до цивільної психіатричної клініки у Тверській об-

ласті. У свій час він працював на Калінінській АЕС, але хвороба прогресувала, і лікарям лише на якийсь час вдавалося полегшувати його страждання.

Кожен, кого ми згадали сьогодні в цій історії, був людиною системи. Кожен намагався працювати і жити так, як вимагала система. Кожного система перемолола під себе — і зрадила, коли йшлося про її, системи, виживання.

Шкода цих людей — із їх трагічними помилками і трагічною долею.

Вічного їм спокою.
Вічної пам'яті.

ПРОФСПІЛКА

За трудові права треба боротися

25 жовтня голова профспілки Чорнобильської АЕС Богдан Сердюк звернувся до депутатів Славутської міської ради з проханням залучити всі можливі сили для вирішення питання з фінансуванням станції на поточний та наступний роки.

У зверненні, зокрема, зазначено, що бюджетне фінансування ДСП ЧАЕС у поточному році становить 73,1% від заявлених потреб, і це не дає можливості підприємству забезпечити заробітну плату працівників на гарантованому державою рівні (згідно зі статтею 12 Закону України «Про загальні засади подальшої експлуатації і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблока цієї АЕС на екологічно безпечну систему»).

«Неодноразові звернення до ДАЗВ та до головного розпорядника бюджетних коштів — Міндовкілля — не зрушили ситуацію з місця, а необхідність у додатковому бюджетному фінансуванні на покриття дефіциту коштів захищених видатків склала 160,6 млн. грн. Унаслідок цього є загроза відправки працівників ДСП ЧАЕС у неоп-

лачувані відпустки, виробничі простой, скорочення персоналу тощо. Відсутність бюджетних асигнувань також призводить до невиконання умов статті 250 КЗпП України та Колективного договору щодо відрахувань на проведення культурно-масової і спортивно-оздоровчої роботи (які мають становити не менше 0,3% від фонду оплати праці)», — зазначено у зверненні, яке оприлюднив на сесії Богдан Сердюк.

Збільшення обсягів асигнувань, передбачають в профкомі, має забезпечити покриття дефіциту коштів за такими видатками ДСП ЧАЕС:

- оплата праці з нарахуваннями — 87,28 млн. грн;
- оплата електроенергії — 43,185 млн. грн;
- відшкодування фактичних витрат Пенсійному фонду України на виплату та доставку пільгових пенсій — 30,135 млн. грн.

Профспілка також звертає увагу на наступне вкрай небезпечне явище: «Загрозливих темпів набуває міграція з нашого міста молодих та освічених людей, оскільки Славутич, попри високий рівень культури, програє конку-

ренцію іншим містам за рівнем достатку та перспективністю.

Усвідомлюючи наслідки цих процесів, ми занепокоєні масштабом ризиків, які вони викликають, адже саме з метою забезпечення ядерної безпеки та збереження кваліфікованих кадрів працівникам зупинених енергоблоків, а також працівникам об'єкта «Укриття», на період виведення Чорнобильської АЕС з експлуатації, статтею 12 Закону України «Про загальні засади подальшої експлуатації і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблока цієї АЕС на екологічно безпечну систему» встановлена заробітна плата в розмірі, не нижчому від середньої заробітної плати працівників відповідних професій та посад на діючих атомних електростанціях України зі збереженням пільг, передбачених законами України».

— Богдане Вадимовичу, наразі фінансування ЧАЕС виконується з державного бюджету на рівні 2019 року. Нещодавно профспілкова організація Чорнобильської АЕС готувалася до попереджувальної акції протесту, проте вона не відбулася.

Це означає, що питання знято і проблему вирішено?

— Взагалі-то, найкраща битва — це та, яка не відбулася. Так і з акцією протесту. Дійсно, спільно з чорнобильськими організаціями Атомпрофспілки ми визначили дату акції протесту — 19 жовтня. Акція планувалася на двох локаціях — біля Мінфіну, який не виділяє нам додаткове фінансування, та біля нашого профільного міністерства, яке є головним розпорядником коштів для нашого фінансування. Ми почали готуватися до акції — а це й замовлення автотранспорту, і підготовка транспортів, і багато іншого...

— Ціль акції максимум — нагадати, що ми є?

— Ні. Головне завдання було зібрати тристоронню зустріч — представників обох міністерств та чорнобильських профспілок. А вже при неможливості зібрати таке представництво для розмови ми б вивели людей на акцію протесту — попередити, що працівники ж не тільки просити можуть. Але вперше за всі роки така зустріч відбулася, і розмова вийшла достатньо плідна, принаймні, те, про що йшлося під час неї, дало підстави поки що відмовитися від акції протесту.

— Нам щось пообіцяли під протокол?

— Під протокол, на жаль, ні. Ми з Миколою Тетеріним, головою об'єднаної профспілки підприємств зони відчуження, одразу просили вести розмову

під протокол і таким чином сформувати протокольні доручення, але, на жаль, наші співрозмовники категорично відмовилися.

Чому ця зустріч була настільки важлива? І профспілкові організації, і адміністрація станції, і ДАЗВ неодноразово зверталися в ці міністерства, але вони вправно «футболили» звернення одне до одного. Тому було важливо провести своєрідну «очну ставку», під час якої з'ясувати, звідки саме взяти гроші, яких потребують ЧАЕС та інші організації підпорядкування ДАЗВ.

Спільна нарада пройшла в Міністерстві фінансів України. Діалог здебільшого йшов між нашим профільним заступником міністра Богданом Боруховським та начальником відділу видатків природних ресурсів та екологічної безпеки Міністерства фінансів України Сергієм Ляшком.

За даними пана Боруховського, загальний дефіцит коштів по підприємствам зони відчуження до кінця року складає близько 162 мільйонів гривень. Близько 60 мільйонів може бути «знайдено» в середині профільного міністерства — шляхом перерозподілу коштів, не використаних за програмами капітальних вкладень. Решта мають бути виділені Мінфіном в рамках внесення змін до бюджету поточного року.

Не можна сказати, що ми отримали ос-

таточні гарантії, що проблеми чорнобильців буде вирішено, але прогрес явно є, а ми водночас не припиняємо роботу і готові до акцій протесту у разі невиконання наших законних умов.

— Власне, фінансові проблеми поточного року у нас повільно перетечуть в фінансові проблеми року наступного?

— На жаль, саме так.

Зі звернення до депутатів Славутицької міської ради профспілкового комітету ЧАЕС: «Водночас нас особливо бентежить те, що в проєкті Державного бюджету України на 2022 рік, від 15.09.2021 № 6000, який знаходиться на опрацюванні в комітетах ВРУ, передбачено фінансування бюджетної програми КПКВК 2708120 «Підтримка у безпечному стані блоків та об'єкта «Укриття» та заходи щодо зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС» в сумі 1 364 876,2 тис. грн., тобто на рівні фінансування поточних видатків 2019 року!

Різниця між нашим бюджетним запитом на 2022 рік, складеним з урахуванням індексу інфляції, підвищення цін на електричну енергію, збільшення витрат на виплату та доставку пільгових пенсій, та законопроєктом № 6000 складає 494,3 млн. грн.

Наразі персонал ДСП ЧАЕС виконує роботи:

- із зняття з експлуатації енергоблоків Чорнобильської АЕС;
- із забезпечення безпечного поведіння з відпрацьованим ядерним паливом та радіоактивними відходами Чорнобильської АЕС;
- із експлуатації ядерних установок (сховищ відпрацьованого ядерного палива) та об'єктів, призначених для поведіння з радіоактивними відходами;
- із перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно-безпечну систему тощо, безпечно здійснення яких потребує забезпечення кваліфікованими кадрами.

...За наявного тренду втрати персоналу ДСП ЧАЕС існують потенційні ризики для забезпечення безпеки при здійсненні діяльності за усіма напра-

мами, встановленими Законом України «Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему».

Для недопущення блокування діяльності ядерно-небезпечних об'єктів Чорнобильської АЕС та інших можливих негативних наслідків голова ППО ЧАЕС закликав всі політичні сили Славутича звернутися до представників своїх партій у Верховній Раді України, до голів комітетів ВР щодо затвердження фінансування бюджетної програми КПКВК 2708120 в проекті Державного бюджету України на 2022 рік з урахуванням реальних потреб ДСП ЧАЕС (на рівні 1 859 176 тис. грн.), а також посприяти у вирішенні питань щодо виділення додаткового фінансування в сумі 160 млн. грн. для виплати заробітної плати, сплати ЄСВ, погашення заборгованості за електроенергією та відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій.

— Проект державного бюджету на 2022 рік не налаштовує на райдушні очікування. Що з цього приводу думає Атомпрофспілка?

— Як зазначив голова ФПУ Григорій Осовий на нараді з керівниками всеукраїнських галузевих профспілок і територіальних профоб'єднань, Міністерству фінансів та іншим міністерствам дано доручення під час доопрацювання проекту бюджету до другого читання провести додаткові консультації з представниками профспілок.

Отже, в ході цієї підготовки — з урахуванням пропозицій і висновків комітетів ВР — передбачається провести два спільні засідання з урядовцями. Можливо, це відбудеться також за участю представників ВРУ.

Що стосується питань цінової політики виробничої сфери діяльності — цін на газ та енергоресурси, окремі доручення дано профільним міністерствам. Щодо боргів із заробітної плати, Мінекономіки дано доручення прискорити внесення на розгляд урядового законопроекту щодо посилення захисту прав працівників на своєчасну та в повному обсязі виплату

зарплати. Робоча група вже провела засідання з цього законопроекту, розпочато другий раунд роботи над ним. Що важливо, цей законопроект виділено окремо як реакція на учасників протестних акцій, які нещодавно проходили в Києві.

Центральні органи виконавчої влади і державні компанії мають зробити все необхідне, щоб до 31 грудня 2021 року законопроект було погоджено. В іншому випадку профспілки залишають за собою право на протестні акції і надалі.

— Вже більше року пройшло, як профспілки розпочали, можливо, дещо запізно, роботу з проектом нового Трудового Кодексу. Серед рядових працівників навіть злий жарт ходив, що профспілки прокинулися лише тоді, коли відчули, що йде наступ вже й на їх права і на саме право їх існування та впливу. Акції під гаслами «Ні трудовому рабству» прокотилися Україною в цілому, і Києвом зокрема, — і стихли. З чим це пов'язано?

— Насправді ні про яке припинення боротьби в цьому напрямку мова не йде. Просто цю атаку (нагадаю, що автори ганебного законопроекту Галина Третякова та Олексій Милованов) вдалося відбити.

Проте, процес не зупинився, і ця ж сама команда розбила попередній законопроект на низку окремих законопроектів, які так само були

драконівськими, але начебто стосувалися не всіх працівників, а лише окремих галузей.

Однак, при детальному розгляді стає очевидно, що кожен з них і всі вони у сукупності, як і первинний законопроект, суттєво звужують права трудівників, а деякі надбання цивілізованого трудового процесу взагалі знищують — зокрема охорону праці, наші доплати та надбавки за роботу в небезпечних умовах тощо.

Завдяки профспілковій активності і нашим цьогорічним акціям протесту 21 законопроект знято з розгляду.

Днями відбулася зустріч з головою ВРУ Русланом Стефанчуком. За результатами зустрічі зафіксовано, що він підтвердив, що наявні пенсійні гарантії, прописані в Конституції стосовно забезпечення прав працівників, мають бути обов'язково враховані в процесі підготовки будь-яких законодавчих ініціатив.

Трудовий кодекс потрібен. Але він має бути адекватним для всіх учасників процесу. Відповідно, робота в цьому напрямку триває, і вона не проста. Тому кожен член профспілки має бути готовим відстоювати свої права у будь-який законний спосіб.

— Інакше кажучи, ніхто не обіцяв, що буде легко?

— Так ніхто навіть і не сподівався, що легко може бути — навіть теоретично.

ЗАЯВА ПРО НАМІРИ

щодо проєкту «Модернізація системи дозиметричного контролю в зоні відчуження та моніторингу навколишнього середовища (радіаційного) на комплексі «Вектор» та ПЗРВ «Буряківка». Проєкт В 2. Технічне переоснащення системи радіаційно-дозиметричного контролю ДСП «ЧАЕС»

Інвестор

Європейська комісія (ЕК)

Замовник

Державне агентство України з управління зоною відчуження (ДАЗВ)

Кінцевий користувач

Державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС» (ДСП ЧАЕС)

Поштова та електронна адреса:

07100, Київська обл., м. Славутич, вул., 77-ї Гвардійської дивізії, 7/1.

Телефон:

+380 (04593) 4-31-07;

+380 (04593) 4-31-09

Телефакс:

+380 (04579) 2-56-70

E-mail:

office@chnpp.gov.ua

Місце розташування майданчика (об'єкта)

Україна, Київська область, Зона відчуження та зона безумовного (обов'язкового) відселення (надалі — ЗВІЗБ(О)В), промисловий майданчик ДСП «Чорнобильська АЕС»

Характеристика діяльності (об'єкта)

Загальною метою проєкту, частиною якого є цей контракт, є підвищення радіаційної безпеки в межах зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення (ЗВІЗБ(О)В) завдяки:

- моніторингу навколишнього середовища навколо Комплексу «Вектор» і поверхневого сховища для захоронення на ПЗРВ «Буряківка»;
- дозиметричному контролю в межах Чорнобильської АЕС та ЗВІЗБ(О)В;

В рамках даного проєкту передбачено реалізацію природоохоронного заходу.

Технічні і технологічні дані

Загальною метою даного проєкту є підвищення радіаційної безпеки в межах ДСП ЧАЕС завдяки встановленню сучасної системи індивідуального дозиметричного контролю, виконаної на базі оптично-стимульованої люмінесценції (ОСЛ).

Обладнання ОСЛ-дозиметрії планується

встановити а приміщенні АБК 1.

Термін експлуатації

Термін експлуатації не менше 30 років.

Соціально-економічна**необхідність планової діяльності**

Соціально-економічна необхідність планованої діяльності — реалізація заходів підвищення рівня безпеки ЗВІЗБ(О)В.

Відповідно до пункту 75-1 постанови Кабінету Міністрів України № 1147 від 17.09.1996 планована діяльність відноситься до природоохоронних заходів.

Потреба в ресурсах під час будівництва та експлуатації

Земельні ресурси. Відведення додаткових земельних ділянок не потрібно.

Сировинні ресурси. Не потребується.

Енергетичні ресурси (паливо, електроенергія, тепло). Не потребується.

Водні ресурси. Не потребується.

Трудові ресурси. Не потребується.

Транспортне забезпечення (під час будівництва та експлуатації)

Не потребується.

Екологічні та інші обмеження планованої діяльності за варіантами

Екологічні та інші обмеження планованої діяльності — згідно діючого законодавства України.

Необхідна еколого-інженерна підготовка і захист території за варіантами

Не потребується.

Можливі впливи планової діяльності (під час будівництва і експлуатації) на навколишнє середовище:

клімат і мікроклімат — вплив відсутній;

повітряне середовище — вплив відсутній;

водне середовище — вплив відсутній;

геологічне середовище — вплив відсутній;

геологічне середовище — вплив відсут-

ній;

грунти — вплив відсутній;

рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти — вплив відсутній;

навколишнє соціальне середовище (населення) — вплив позитивний за рахунок підвищення рівня безпеки ЗВІЗБ(О)В та реалізації природоохоронного заходу;

навколишнє техногенне середовище — вплив позитивний за рахунок підвищення рівня безпеки ЗВІЗБ(О)В та реалізації природоохоронного заходу.

Відходи виробництва і можливість їх повторного використання, утилізації, знешкодження або безпечного захоронення

Утворення додаткового обсягу відходів при реалізації планованої діяльності не передбачається

Обсяг виконання ОВНС

Матеріали ОВНС розробляються згідно вимог ДБН А.2.2-1-2003.

З огляду на те, що планована діяльність не призведе до збільшення утворюваних та утворення нових видів небезпечних відходів, збільшення та/або появи нових джерел викидів в атмосферне повітря та скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінювання, матеріали ОВНС розробляються у скороченому обсязі.

Участь громадськості

З метою інформування громадськості відносно планованої діяльності передбачено наступні заходи:

- підготовка та опублікування Заяви про наміри;

- підготовка та опублікування Заяви про екологічні наслідки планованої діяльності.

ЗАМОВНИК

Т.в.о. генерального директора ДСП ЧАЕС Валерій СЕЙДА.

ГЕНПРОЕКТУВАЛЬНИК

Голова правління АТ КІЕП
Юрій МАЛЯХОВ

ЗАЯВА ПРО ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ

щодо проєкту «Модернізація системи дозиметричного контролю в зоні відчуження та моніторингу навколишнього середовища (радіаційного) на комплексі «Вектор» та ПЗРВ «Буряківка». Проєкт В 2. Технічне переоснащення системи радіаційно-дозиметричного контролю ДСП «ЧАЕС»

Дані про плановану діяльність, мету і шляхи її здійснення

Загальною метою даного проєкту, є підвищення радіаційної безпеки в межах ДСП ЧАЕС завдяки встановленню сучасної системи індивідуального дозиметричного контролю виконану на базі оптично-стимульованої люмінесценції (ОСЛ).

Суттєві фактори, що впливають чи можуть впливати на стан навколишнього природного середовища з урахуванням можливості виникнення надзвичайних екологічних ситуацій

Після реалізації планованої діяльності істотні фактори, які впливають або можуть впливати на стан навколишнього природного середовища, з урахуванням можливості виникнення надзвичайних екологічних ситуацій відсутні.

Кількісні і якісні показники оцінки рівнів екологічного ризику й безпеки для життєдіяльності населення планованої діяльності, а також заходи, що гарантують здійснення діяльності відповідно до екологічних стандартів і нормативів

Після реалізації планованої діяльності не передбачається теплових забруднень, випарів.

Планована діяльність не впливає на інтенсивність інсоляції, на температуру, швидкість вітру, вологість, атмосферні інверсії, тривалість туманів та інші кліматичні характеристики.

Безпосереднього впливу на повітряне середовище, геологічне середовище, водне середовище, ґрунти, рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти, не передбачається на жодному з етапів планованої діяльності, при будь-яких

умовах експлуатації.

Реалізація планованої діяльності надасть позитивного впливу на навколишнє соціальне і техногенне середовища, за рахунок підвищення рівня

Зобов'язання замовника щодо здійснення проєктних рішень відповідно до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки на всіх етапах будівництва та експлуатації об'єкта

безпеки ЗВіЗБ(О)В.

Відповідно до пункту 75-1 постанови Кабінету Міністрів України № 1147 від 17.09.1996 планована діяльність відноситься до природоохоронних заходів.

Перелік залишкових впливів
Після реалізації планованої діяльності залишкові впливи під час експлуатації відсутні.

Вжиті заходи щодо інформування громадськості про плановану діяльність, мету і шляхи її здійснення
З метою інформування громадськості відносно запланованої діяльності передбачено такі заходи:

- підготовка та опублікування Заяви про наміри;

планованої діяльності.

Експлуатуюча організація забезпечить:

- безпечну експлуатацію відповідно до чинних в Україні нормативних документів, інструкцій з експлуатації, технологічних регламентів;

відповідну структуру керування, кваліфікацію обслуговуючого персоналу;

- постійний контроль у процесі експлуатації за всією діяльністю щодо забезпечення екологічних вимог.

ЗАМОВНИК

Т.в.о. генерального директора ДСП ЧАЕС
Валерій СЕЙДА.

ГЕНПРОЕКТУВАЛЬНИК

Голова правління АТ КІЕП

Молоді ветерани дзюдо

28 жовтня у всьому світі відзначається Всесвітній день дзюдо. У 2020 році він проходив під гаслом «Сильніші разом», а цього року його девізом стане слово «Солідарність».

Довідково. Вперше свято відзначили у 2011 році за ініціативою Міжнародної федерації дзюдо. Дату обрали не випадково — 28 жовтня день народження засновника дзюдо Дзігоро Кано. Щорічно у Всесвітнього дня дзюдо є актуальна тема, яка пропагує цінності виду спорту. Раніше свято було присвячене таким темам, як «Повага», «Дружба», «Єдність», «Мужність», «Дзюдо для всіх», «Дзюдо для світу», «Посади дерево».

У 2020-му весь світ зіткнувся з низкою масштабних проблем, що загрожують суспільству: пандемія вірусу COVID-19, світова криза економіки і охорони здоров'я, поширення расизму і дискримінації.

Тому світова федерація дзюдо вирішила словами і справами прославляти ті принципи і цінності, які об'єднують усіх в єдине ціле перед обличчям глобальних загроз, роблять всіх сильніше. Звідси і гасло «Сильніші разом». Власне, продовжує минулорічну тему і цьогогорічне гасло.

У вересні заступник начальника цеху (із забезпечення процесів поводження з РАВ) цеху з поводження з радіоактивними відходами **Микола СКРИПОВ** брав участь у Чемпіонаті України з дзюдо в групі ветеранів. Звісно, ми запросили його до розмови про улюблений вид спорту.

— Насамперед, давайте з'ясуємо, що таке група ветеранів.

— У кожному виді спорту цей вік починається по-різному, але в дзюдо перший ветеранський вік починається з 30 років, тобто перша градація 30-35 років, далі 35-40 і таке інше. Кожний спортсмен змагається у своєму віковому діапазоні.

Щодо мене, то моє дзюдоїстське життя складалося наступним чином. Коли мені було 10-11 років, ми з родиною переїхали до Славутича, і батьки, щоб я не вештався вулицями без діла, відправили мене у секцію дзюдо.

Власне, цим видом спорту я займався все життя. Невеличка пауза була після закінчення інституту у зв'язку з переїздом в інше місто, де не було школи дзюдо. 2008 року, після повернення до Славутича, я відновив тренування, а вже з 2015 року почав виступати на ветеранських змаганнях.

— Ви вибороли Золото України, розкажіть, як ви готувались до змагань? Чи задоволені своїм виступом? Що було найважчим при підготовці?

— Підготовка до змагань — це непростий процес, і набагато складніше не безпосередній виступ, а саме підготовка.

Якщо порівнювати ветеранські змагання та професійні, то на професійні приїжджає стабільно один і той же контин-

Славутицька команда на Чемпіонаті України з дзюдо. Вересень 2021 року

гент борців, і ти знаєш який рівень боротьби у спортсменів. Ветеранські завжди як лотерея: на одному Чемпіонаті України збереться кілька спортсменів, і всі нижче за тебе рівнем підготовки, на іншому буде багато учасників, серед яких є дуже хороші майстри, які минулого разу просто не змогли приїхати.

Стосовно відчуттів... Не було їх у мене надто яскравих, що ось нарешті це моя медаль, адже ця нагорода для мене далеко не перша.

— А які змагання були найяскравіші?

— Якщо брати ветеранський вік, то 2015 рік був дуже яскравим. Ми тільки почали виступати у ветеранській групі та одразу поїхали на чемпіонат України. Там я виборов золото. Потім я літав на відкритий чемпіонат США з самбо, і там теж виграв...

Восени ми полетіли в Амстердам на Чемпіонат світу з дзюдо серед ветеранів, і я посів 4 місце, отже на п'єдестал перемоги не потрапив. До речі, нашу команду тоді вперше спонсорувала профспілка ЧАЕС. В принципі, досягнутий результат був не образливим: у змаганнях брало участь майже 1500 учасників.

Загалом, з 2015 року я брав участь у 6 Чемпіонатах України, з них чотири рази виборював перші місця, двічі — другі. Окрім того, я 4 рази виступав на Чемпіонатах світу, де посів два треті місця та два четверті.

— Які змагання були найважчі?

— Звісно, Чемпіонати світу. Ветеранські змагання чим відрізняються від, припустимо, юнацьких? Як правило, учасники таких змагань не є аматорами, які після роботи йдуть на тренування, — в переважній більшості ці люди в спорті живуть: це або тренери, які постійно працюють з дітьми, або бізнесмени, які мають власні спортивні зали, — тобто це люди, які можуть дозволити собі потренуватися вранці,

а не ввечері після роботи, які тримають себе у формі апріорі, тому що це їхня робота.

Як правило, вони у минулому професійні спортсмени, і рівень їх підготовки природно вищий, ніж в аматора, який займався спортом в дитинстві, потім присвятив себе зовсім іншій кар'єрі, а до спорту повернувся вже в такому... серйозному, скажімо так, віці.

Рівень спортсменів на таких змаганнях високий, і перемогти людину вище за тебе рівнем — це досить серйозне завдання, потрібно і тренуватися інакше, і вибудовувати тактику та стратегію, і відповідно фізично готуватися.

Тому, чим вищий рівень змагань, тим вищий рівень учасників. І в змаганнях там беруть участь представники низки країн, де готують спортсменів іншого, ніж у нас, рівня — йдеться про країни, у яких дзюдо дуже розвинене та популярне, тому на Чемпіонатах світу доводиться з ними зіштовхуватися та намагатися пройти вперед.

— У нещодавній першості, з якої почалася наша розмова, хто представляв Славутич?

— Підкреслю, що це був не суто ветеранський Чемпіонат України: напередодні відбувся Чемпіонат України серед молоді. На ньому Христина Гоман виборола бронзу у віковій групі до 23 років.

У ветеранських змаганнях, окрім мене, брав участь Валентин Копилов, який є тренером ДЮСШ, — це був його дебют у ветеранських змаганнях, і ще двійко спортсменів, які вже дуже довго представляють Славутич, — це Камо Гзірян та Іван Сеньков.

— В принципі, всі наші спортсмени не є професіоналами. Як ви готуєтеся до змагань?

— Ми тренуємось у московському ФОКУ, який завжди відкритий для відвідувачів. У нашій групі, в основному, дорослі хлопці, навіть ті, хто не має жодного відношення до боротьби.

На тренуваннях ми не лише боремося, а й виконуємо загальнофізичну підго-

товку, граємо у регбі, баскетбол, футбол тощо.

Цікаво, що люди, які замолоду не займалися боротьбою, які вже у віці, але регулярно ходили на тренування, вже почали їздити на змагання з дзюдо.

Звичайно, змагання для них поки що не особливо вдало проходять, але це дуже позитивно, що люди зацікавилися, прагнуть розвитку, розширили коло свого спілкування та отримують задоволення від того, що роблять на дозвіллі.

Якщо хтось хоче займатися спортом, і це не важка атлетика, і не тренажерний зал (багатьом людям залізо не подобається, багатьом не подобається плавати в басейні, багато хто не любить бігати), але тіло та душа вимагають спортивної активності, то будь ласка, приходьте: у нас дуже різноманітне фізичне навантаження, і кожному ми підберемо те, що йому буде цікаво та посилено.

— Як ви знаходите час і сили для тренувань?

— Багато працівників ЧАЕС після робочого дня ледь знаходять сили для виконання хатніх справ. Завжди не легко змусити себе піти на тренування. Для цього повинен бути якийсь стимул.

Обирається певний режим, наприклад 2-3 тренування на тиждень, — все одно щодня ніхто не тренується, тому

що для дорослої людини це, напевно, не можливо, адже є домашні справи та сім'я, яка має право на увагу.

Тому просто вибирається той графік тренувань, що дозволяє підтримувати власну фізичну форму.

Звичайно, коли наближаються змагання, змінюється й режим тренувань. У нашому віці такі тренування досить виснажливі та важкі. Як правило, доводиться зменшувати вагу тіла, тобто обмежувати себе у їжі та рідинах. Знову ж таки, для дорослої людини, у якій сім'я і плани, якісь поїздки, починається пошук компромісів.

Ось це основні складнощі, а складнощів у тренувальному процесі практично немає. Після роботи, звичайно, не хочеться йти на тренування. Завжди не хочеться! Якщо хтось розповідатиме, що він чудово почувається і з великим задоволенням хоче йти на тренування після роботи, то я, швидше за все, не повірю, тому що у нормальної людини немає природного бажання постійно себе пересиливати.

Інша річ, що комусь це дається легше, комусь — складніше. Під час тренування всі ці відчуття пропадають, а безпосередньо після тренування ти отримуєш задоволення від того, що ти потренувався.

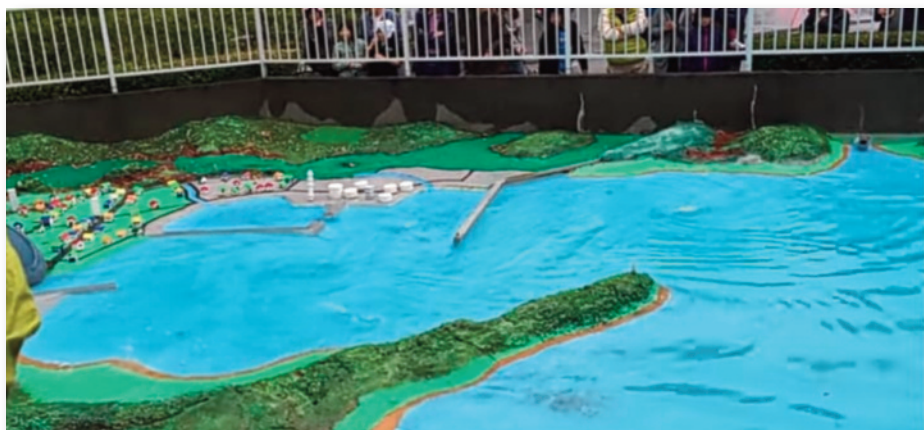
Щоб пам'ятали та розуміли

В Музеї морської науки, який діє в Університеті Токаї (Сідзуоку) створено макет, який імітує, як відбувався схід цунамі біля АЕС Фукусіма-Дайїчі 3 березня 2011 року.

Власне, макет створено вже понад п'ять років тому, але нещодавно його відвідування включено до переліку обов'язкових соціально-навчальних екскурсій для японських школярів.

На думку фахівців Міністерства освіти та науки Японії, у молодих людей, і особливо у дітей, які за віком не пережили цю подію особисто, не достатньо знань та цікавості щодо даного етапу розвитку японської науки та історії країни.

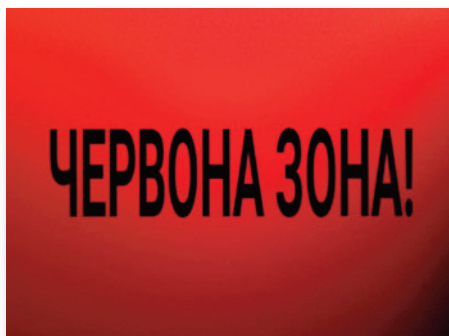
Тому, замість звичних для української

школи емоційних уроків пам'яті про аварію на ЧАЕС, японські дітлахи отримують наочну інформацію та безліч практичних настанов, як захиститися від небезпек природного та техногенного характеру.

Під час демонстрації відвідувачі можуть побачити, як хвиля цунамі накриває станцію, а також ознайомитися з макетами нових проектів захисного молу, які також виставлені для огляду.

30 жовтня у семи областях України буде посилено карантинні заходи

В умовах зростання захворюваності та поширення коронавірусу на території України запровадили посилені карантинні заходи з переходом з «помаранчевої зони» до «червоної».

Починаючи з 00:00 30 жовтня діятимуть заходи обмеження у 7 областях України: Житомирській, Львівській, Хмельницькій, Чернігівській, Луганській, Івано-Франківській та Київській.

Таке рішення було ухвалено на засіданні Державної комісії з питань ТЕБ та НС 27 жовтня.

Станом на ранок 28 жовтня місто Київ поки що залишалося поза «червоною зоною», хоча необхідно зазначити, що з кожним днем показники захворюваності на коронавірус зростають.

Якщо територія перейшла в «червону зону», відповідно, набуває чинності

низка обмежень та заборон. Зокрема, забороняється:

- робота закладів громадського харчування, крім адресної доставки та замовлень «з собою»;
- робота ТРЦ та інших розважальних закладів, кінотеатрів, театрів тощо;
- робота навчальних закладів, крім дитячих садків та початкових класів шкіл;
- робота непродовольчих ринків та магазинів, спортзалів, басейнів та фітнес-центрів тощо.

Скасувати чи запровадити червоний рівень на тій чи іншій території, вирішує лише Державна комісія ТЕБ та НС.

Ukraine **NOW** **ua**

Газета: «Новини ЧАЕС»

Засновник: ДСП «Чорнобильська АЕС»

Газету засновано у 1995 році. Свідectво про держреєстрацію друкованого засобу масової інформації Кі №830 від 11 листопада 2004 року.

Рукописи, надані в редакцію, не редагуються й не рецензуються. Редакційна колегія може не поділяти точку зору авторів публікацій.

Відповідальний за випуск: Віталій Медвідь

Над номером працювали: Майя Руденко, Владислав Курочкін, Тетяна Грива, Дмитрій Корчак

Зворотній зв'язок: korchak@chnpp.gov.ua
+380 4593 421 24